

Znaczenie objawień prywatnych dla moralności chrześcijańskiej

The importance of private revelations for Christian morality

ŁUKASZ PLATA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wydział Teologii, Polska

lukasz.plata@kul.pl

<https://orcid.org/0000-0002-9634-0012>

Abstract: The author reflected on the so-called private revelations in this article. In view of the numerous abuses in the interpretation of their content, the author's goal was to show the proper place of private revelations in relation to divine (public) revelation, as well as to indicate their true significance for Christian morality. Analyzing the beliefs of modern Christians, the author presented the topicality of the issue of private revelations. Then, referring to the texts of the Magisterium of the Church and the studies of modern researchers, he synthetically presented the specifics of Christian morality and the basic criteria for distinguishing authentic revelations from apparent and false ones. After this, the author describes several aspects of the relationship between private revelations and Christians' moral life, indicating their significant influence on moral behaviour.

Keywords: Revelation; private revelations; Christian morality; moral behavior; Bible

Abstrakt: W niniejszym artykule autor podjął refleksję nad problematyką tzw. objawień prywatnych. Wobec licznych nadużyć w interpretacji ich treści, celem autora było ukazanie właściwego miejsca objawień prywatnych w relacji do Objawienia Bożego (publicznego), a także wskazanie ich prawdziwego znaczenia dla moralności chrześcijańskiej. Autor, analizując wierzenia współczesnych chrześcijan, przedstawił aktualność problematyki objawień prywatnych. Następnie, odwołując się do tekstów Magisterium Kościoła oraz opracowań współczesnych badaczy, w sposób syntetyczny przedstawił specyfikę moralności chrześcijańskiej oraz podstawowe kryteria pozwalające odróżnić objawienia autentyczne od pozornych i fałszywych. Po czym autor wyszczególnił i opisał kilka aspektów w relacji objawień prywatnych, i życia moralnego chrześcijan, które wskazują, że ich wpływ na określanie zachowań moralnych jest znaczący.

Słowa kluczowe: Objawienie Boże; objawienia prywatne; moralność chrześcijańska; zachowania moralne; Biblia

Wstęp

Słowo objawienie, pojawia się w różnych kontekstach znaczeniowych i niejednokrotnie, zwłaszcza w mowie potocznej, jest używane zamiennie na określenie zupełnie różnych rzeczywistości. Dla jednych za tym słowem kryje się to co zostało zawarte w Piśmie Świętym, czyli Objawienie Boże, dla innych to słowo jest kojarzone np. z siostrą Faustyną i jej objawieniami, są też tacy, którym słowo objawienie przywołuje na myśl takie miejsca jak: Fatima, Lourdes, Gietrzwałd czy Medziugorie. Dlatego u człowieka poszukującego odniesień dla moralności może to prowadzić do pewnego pomieszania pojęć i zachwiania porządku ważności, szczególnie w relacji do Objawienia zawartego w Biblii (Rusecki 1995, 21).

Bowiem chociaż historia chrześcijaństwa – obok Objawienia Bożego – zna fenomen tzw. objawień prywatnych, można zauważyć, iż w ostatnim czasie nastąpiło pewne ożywienie zainteresowania tą problematyką. Zwłaszcza w kontekście pandemii, wojny w Ukrainie, trwającego kryzysu migracyjnego, kataklizmów naturalnych, krążą w Internecie i są rozpowszechniane w świecie mediów społecznościowych różnego rodzaju prorocтва, przywoływane są prywatne wizje i objawienia. Niekiedy powoduje to niemały zamęt w życiu religijnym i moralnym ludzi wierzących.

Zauważa się, że dla wielu współczesnych chrześcijan treść prywatnych objawień, orędzi, wizji oraz charyzmatycznych prorocत्व stanowi ważny punkt odniesienia, także dla moralnego postępowania – niestety prowadzi to do postaw, które niekiedy przypominają magiczne praktyki niż zdrową religijność. Dlatego należy pokazywać właściwe miejsce objawień prywatnych w relacji do Objawienia Bożego (publicznego) oraz wskazywać ich prawdziwe znaczenie dla moralności chrześcijańskiej.

I. Specyfika moralności chrześcijańskiej

Teologia moralna jako dyscyplina nauki ukazuje „znaczenie treści Objawienia dla życia ludzkiego, czyli implikacje moralne Słowa Bożego” (Olejnik 1988, 13), utrzymując ścisłą więź z teologią dogmatyczną oraz z Tradycją Kościoła, „głosi, że w całym przedmiocie Objawienia, we wszystkich jego prawdach, nawet pozornie oderwanych, spekulatywnych, można odkryć aspekt moralny” (Olejnik 1988, 13-14). Zatem teologia moralna ujawnia, analizuje

i systematyzuje przedmiot działania moralnego, czyli to, co należy czynić w ramach moralności chrześcijańskiej, która ma swoje źródło w systemie zasad postępowania, zawartych w Ewangelii i nauczaniu Kościoła (Jan Paweł II 1993, 110).

Podstawą moralności chrześcijańskiej jest osoba Jezusa Chrystusa, który przyszedł na ten świat (Jan Paweł II 1993, 8). Toteż całe życie chrześcijanina, codzienne obyczaje i moralność powinny być ześrodkowane w osobie Jezusa (Jan Paweł II 1993, 89), bowiem moralność chrześcijańska jest moralnością człowieka, który wierzy w Chrystusa (Sobór Watykański II 1965a, 16; Sobór Watykański II 1965c, 22). Jezus, jak przypomniał Jan Paweł II w *Veritatis splendor*, jest tym, do którego człowiek może się zwrócić, aby uzyskać odpowiedź na każde pytanie, zwłaszcza te, które dotyczą dylematów moralnych i wątpliwości sumienia, co jest dobrem, a co złem (Jan Paweł II 1993, 2).

Papież przypomniał, że Jezus jest także tym, którego chrześcijanin powinien naśladować (Jan Paweł II 1993, 89). Dlatego moralność chrześcijańska jest także wezwaniem do naśladowania Chrystusa (Jan Paweł II 1993, 19; Katechizm Kościoła Katolickiego 1992, 1694). To naśladowanie oznacza nie tylko słuchanie Jego nauki i zachowywanie przykazań, ale jest czymś bardziej radykalnym, jest przyłgnięciem do osoby samego Jezusa i pójściem za Nim drogą miłości (Jan Paweł II 1993, 19). W naśladowaniu Jezusa z pomocą przychodzi nam Duch Święty, który sprawia, że wierzymy, mamy nadzieję i kochamy. To On prowadzi nas do całkowitego oddania się Bogu i zbawienia w Chrystusie (Jan Paweł II 1993, 108).

Moralność chrześcijańska nie polega tylko na wypełnianiu nakazów i zakazów, ale jest wezwaniem do życia dobrego, doskonalszego i natchnionego Duchem Świętym. Dlatego ludzie, którzy oddali się Bogu, są powołani do doskonałości chrześcijańskiej (Jan Paweł II 1993, 9). W tym kontekście, powołanie chrześcijanina, jest nie tylko darem i łaską, ale także nakazem i wezwaniem, aby żyć w świecie jako człowiek święty, powołany do zbawienia w Chrystusie, przez Niego odkupiony i zaproszony do świętości. Moralność chrześcijańska ma więc charakter odpowiedzi na zaproszenie Boga. To On nas wzywa, a my osobiście odpowiadamy na to wezwanie poprzez rodzaj życia jakie prowadzimy (Jan Paweł II 1993, 10-11).

Ponadto moralność chrześcijańska dotyczy nade wszystko ludzi, którzy przez chrzest św. zostali przyjęci do ludu Bożego, do Kościoła (Kongregacja Nauki Wiary 1990, 2-3). Nie można być prawdziwym uczniem Jezusa bez przyjęcia Jego podstawowego daru, jakim jest Kościół – Jego Mistyczne Ciało i Jego lud Boży (Nagórny 2014, 111). Dlatego w kontekście zagadnienia objawień prywatnych wierni, dla własnego dobra, powinni być posłuszni Kościołowi i wsłuchani w jego wypowiedzi, dotyczące tej problematyki (Jan Paweł II 1993, 109-110). Każdy bowiem chrześcijanin, ufając że w Kościele i przez

Kościół w sposób twórczy działa Duch Święty, jest zobowiązany, aby z wiarą oraz w duchu chrześcijańskiego posłuszeństwa przyjmować aktualne stanowisko Kościoła i rozstrzygnięcia, dotyczące domniemanych objawień i przesłań (Kongregacja Nauki Wiary 1990, 16; Katechizm Kościoła Katolickiego 1992, 1695).

Dzięki Kościołowi, który przypomina o godności i powołaniu w Chrystusie, chrześcijanin otrzymuje poczucie bezpieczeństwa i siłę motywacyjną do działania, opartego na wartościach moralnych (Nagórny 2014, 111). W ten sposób, wyznając moralność chrześcijańską, człowiek żyje w tym świecie i zajmuje się opanowaniem tego świata, aby uczynić go „bardziej ludzkim” poprzez swoje wybory i postawy moralne (Sobór Watykański II 1965c, 39)¹. Chrześcijanin żyjący w świecie jest zobowiązany do dawania świadectwa i poprzez czynienie dobra innym, ma pokazywać, że żyje prawdziwie chrześcijańskim życiem (Sobór Watykański II 1965c, 22).

W kontekście problematyki, podjętej w niniejszym artykule, należy wskazać na jeszcze jedną kategorię, opisującą moralność chrześcijańską. Jest to moralność, której nie można sprowadzić do kodeksu zachowań indywidualnych, ale jest ona odkrywaniem Bożego zamiaru i darem Bożym – jest ona moralnością, która ma swoje źródło w Objawieniu Bożym, czyli jest to tzw. moralność objawiona (Witczyk 2009, 90).

Na tę specyficzną cechę moralności chrześcijańskiej zwróciła uwagę Papieska Komisja Biblijna w dokumencie opublikowanym we wrześniu 2008 roku, a który w tłumaczeniu polskim ukazał się pt. *Biblia a moralność. Biblijne korzenie postępowania chrześcijańskiego*. Redaktorzy tego dokumentu przypomnieli, że Bóg w Biblii nie objawia tylko kodeksu, ale nade wszystko, w swojej nieskończonej tajemnicy objawia „siebie samego” oraz „tajemnicę swojej woli” (Papieska Komisja Biblijna 2009, 19). Dzięki temu „przez Chrystusa, Słowo Wcielone, ludzie mają dostęp do Ojca w Duchu Świętym i stają się uczestnikami boskiej natury” (Sobór Watykański II 1965b, 2). Przez to objawienie, jak stwierdza Soborowa Konstytucja o Objawieniu Bożym *Dei Verbum* „Bóg niewidzialny w nadmiarze swej miłości zwraca się do ludzi, jak do przyjaciół i obcuje z nimi, aby ich zaprosić do wspólnoty z sobą i przyjąć ich do niej” (Sobór Watykański II 1965b, 2).

Chociaż w Piśmie Świętym nie można znaleźć systematycznego wykładu na temat życia moralnego, to jednak objawione w nim orędzie Boże o życiu i wolności człowieka zawiera najważniejsze przesłanki, dotyczące sposobu ludzkiego postępowania (Witczyk 2009, 89). Dlatego Pismo Święte dla chrześcijan, nie jest tylko źródłem objawienia i podstawą wiary, ale jak podkreślił

¹ Słowo „świat” oznacza przede wszystkim człowieka i całą rzeczywistość związaną z człowiekiem, tzn. jego obowiązki, możliwości, układy, relacje, instytucje (Sobór Watykański II 1965c, 2).

William Kardynał Levada w przedmowie do opracowania Papieskiej Komisji Biblijnej, to także „nieodzowny punkt odniesienia do życia zgodnego z normami moralnymi” (Papieska Komisja Biblijna 2009, 9). Bowiem chrześcijanie żywią głębokie przekonanie, że w tekstach natchnionych można znaleźć wskazówki i normy do właściwego działania, postępowania i osiągnięcia pełni życia z Bogiem (Papieska Komisja Biblijna 2009, 9).

W dokumencie Papieskiej Komisji Biblijnej zostały wskazane i precyzyjnie opisane dwa podstawowe kryteria, których wykorzystanie pozwala na to, aby odnaleźć właściwe rozwiązania dla postępowania człowieka. Pierwsze kryterium to zgodność działania z biblijną wizją istoty ludzkiej, natomiast drugie kryterium to odniesienie do modelu życia człowieka, jaki został objawiony przez Jezusa Chrystusa. Są to dwie osie myślenia biblijnego: antropologiczna i chrystologiczna. Pierwsza każe pamiętać, że biblijna wizja człowieka podkreśla jego godność jako osoby oraz jego powołanie do komunii z Bogiem. Z kolei oś chrystologiczna oznacza, że Jezus jest przykładem doskonałego postępowania moralnego. Jego Osoba oraz nauczanie stanowią punkt orientacyjny postępowania chrześcijan (Papieska Komisja Biblijna 2009, 134-145).

Opierając się na tych założeniach Kościół naucza od samego początku, że cała wola Boga wobec każdego człowieka jest objawiona w Ewangelii Jezusa Chrystusa oraz w nauczaniu apostołów. W ten sposób mamy dostęp do Bożego orędzia, a słuchanie Ewangelii stopniowo prowadzi nas do komunii z miłującym Ojcem i Jego Synem (Konferencja Episkopatu Polski 2012). Zatem Objawienie Boże, które dokonało się w Osobie Jezusa Chrystusa oraz w Jego słowach i czynach nigdy nie przeminie, ponieważ nigdy nie przeminie Jezus Zmartwychwstały i Jego Ewangelia. Toteż można stwierdzić, że Bóg objawia się nam także dzisiaj, kiedy otwieramy Pismo Święte, aby w duchu wiary czytać wraz z Kościołem Słowo Boże i je wyjaśniać metodami, dostępnymi dla ludzkiego rozumu (Konferencja Episkopatu Polski 2012). Jednak jak przypomina Konstytucja o Objawieniu Bożym, przed powtórny przyjściem Jezusa Chrystusa, „nie należy się już spodziewać żadnego nowego objawienia publicznego” (Sobór Watykański II 1965b, 4).

Zatem Objawienie Boże jest zawarte w Piśmie Świętym i Tradycji Kościoła. Wszyscy jego adresaci są zobowiązani, aby okazać mu posłuszeństwo. Jest ono przekazywane na sposób aktu publicznego, czyli za pośrednictwem urzędu nauczycielskiego Kościoła. Dzięki prawowitej sukcesji biskupiej, zwłaszcza za przyczyną biskupa rzymskiego, jest ono przekazywane w całości i niezmiennie (Sobór Watykański II 1965b, 2, 5; Sobór Watykański II 1964b, 25). Dlatego każdy chrześcijanin winien nieustannie weryfikować swoje postępowanie poprzez odniesienie do Pisma Świętego i Tradycji Kościoła.

Niestety, dla wielu osób, ten zawarty w Objawieniu Bożym punkt odniesienia, wydaje się być nie wystarczający, dlatego szukają podstaw dla moral-

ności oraz rozwiązywania swoich problemów nie tylko w Piśmie Świętym i Tradycji Kościoła, ale przy pomocy innych środków (Papieska Komisja Biblijna 2009, 9-10), choćby sięgając do objawień prywatnych, które zdarzają się w historii (Katechizm Kościoła Katolickiego 1992, 67). Niekiedy zbyt łatwo i bezkrytycznie je przyjmują, a zdarza się, że nawet fanatycznie bronią. Stąd zadaniem teologów i duszpasterzy jest ich rozpoznawanie, i interpretacja oraz takie mówienie o nich, aby wierni byli formowani do wiary krytycznej, która szuka zrozumienia i nie zadowala się przelotnymi sensacjami, egzaltowanymi uniesieniami czy cudownościami (Sławiński 2012, 5).

2. Objawienia prywatne – poszukiwanie moralności czy cudowności?

Znakiem miłości i troski Pana Boga jest to, że także w dzisiejszych czasach przemawia do człowieka tak jak niegdyś przemówił. Konstytucja *Dei Verbum*, przypomina, że Bóg cały czas rozmawia z Oblubienicą swego umiłowanego Syna, a Duch Święty, przez którego żywy głos Ewangelii rozbrzmiewa w Kościele, a przez Kościół także w świecie, prowadzi wszystkich wiernych do poznania prawdy i sprawia, że Słowo Boże mieszka w nich obficie (Sobór Watykański II 1965b, 8). Tymczasem Kościół zмага się z wielością różnorodnych objawień, wizji, orędzi, przesłań oraz nadzwyczajnych i cudownych zjawisk, które są nazywane „objawieniami prywatnymi” (Perszon 2019, 138).

Definicja wskazuje, iż są one szczególnym i specyficznym orędziem Boga, zmanifestowanym w świecie i historii, aby ujawnić w nowy sposób jego zbawczą wolę. Nazwa „prywatne” została wprowadzona dla odróżnienia ich od Objawienia publicznego (Ratzinger 2002, 230-231) oraz dlatego, że zasadniczo są one dane jednostce jako osobie prywatnej, niekiedy zdarza się, że zostają dane pewnej grupie osób (Rusecki 2002, 853). Ksiądz Marian Rusecki zwraca uwagę, że objawienia prywatne istotowo nie wnoszą nic nowego do Objawienia publicznego. W swoim przesłaniu odnoszą się do osób, niekiedy do wspólnoty Kościoła, a czasem do całej ludzkości (Rusecki 2002, 853-854). Zwykle wyrażają się w postaci wewnętrznych głosów, zjawień lub mistycznych wizji. Najogólniej można powiedzieć, iż sposoby i formy ich manifestacji są bardzo zbliżone do tych, które występują w Objawieniu publicznym. Należy zaznaczyć, że choć w praktyce używa się dookreśleń: maryjne, anielskie, świętych, to jednak autorem objawień prywatnych jest zawsze Bóg. Praktykowane dookreślenia mogą wskazywać jedynie na przyczyny nadrzędne lub formy i sposoby przekazu treści objawieniowych (Rusecki 2002, 853-854).

Wyraźnie zauważalna w mediach społecznościowych popularność objawień prywatnych, stanowi poważne wyzwanie dla teologów i duszpasterzy,

aby w momencie pojawienia się informacji o jakimś „nowym” zjawisku, fałszywym objawieniu, chronić wiernych Kościoła przed manipulacją, nowinkarstwem, turystyką mirakularną czy cudownościowym hochsztaplerstwem (Pindel 1998, 128). Zdaniem niektórych badaczy nadmierna fascynacja nimi może być wskaźnikiem pewnego niedowładu w obszarze głoszenia Ewangelii przez duchownych oraz może wskazywać na słabość ich teologicznego przygotowania. Może również wskazywać na pewien deficyt w zakresie formacji teologicznej wiernych i przekonywania ich, aby korzystali z duchowego bogactwa Tradycji Kościoła (Perszon 2019, 144). Wśród licznych zwolenników nadzwyczajnych fenomenów, coraz częściej można spotkać osoby, które ani razu nie przeczytały w całości Pisma Świętego, nigdy nie otworzyły Katechizmu, nie znają nauczania papieża, ale z wielką pasją przyswajają treść wielu objawień prywatnych, wnikliwie studiują ich treść, komentują, cytują na pamięć sensacyjne przekazy rzekomych mistyków, fascynują się nimi, jeżdżą do nich i ciągle szukają nowych (*Jaką wartość mają* 2006).

W tym aspekcie dość powszechne zafascynowanie w Kościele katolickim cudownymi fenomenami może się wiązać z obserwowanymi od wielu lat procesami coraz bardziej emocjonalnego przeżywania wiary i pobożności. Skupianie się na tzw. „duchowości” przeżyciowej, przesyconej emocjonalnie i nastawionej na specyficznie rozumiane „doświadczenie religijne”, może prowadzić do zaburzenia relacji między wiarą i rozumem. Takie zaś zachwianie może skutkować porzuceniem racjonalnego wymiaru wiary i prowadzić do fanatyzmu religijnego. Zaburzenie relacji między wiarą i rozumem, a szczególnie „rozchwianie” zdrowej pobożności może mieć związek z osłabieniem „środowiska wiary”, czyli kryzysem tradycyjnych, społecznych form kultu chrześcijańskiego i modlitwy, wskutek permanentnych procesów sekularyzacyjnych (Perszon 2019, 134).

Papież Jan Paweł II w encyklice *Veritatis splendor* zauważył, że szerząca się dechrystianizacja, która dotyka bardzo głęboko całe narody i społeczności już nie tylko powoduje utratę wiary i osłabia jej znaczenie w życiu, ale także „nieuchronnie prowadzi do rozkładu i zaniku zmysłu moralnego” (Jan Paweł II 1993, 106). Można zatem wnioskować, iż osłabienie prawdziwej pobożności w danym środowisku, społeczności czy wspólnocie prowadzi do większego zainteresowania różnymi formami peryferyjnymi. Można więc przypuszczać, że zwiększona fascynacja objawieniami prywatnymi, cudami, pielgrzymkami do miejsc niepotwierdzonych objawień, zainteresowanie sensacyjnymi i budzącymi ciekawość orędziami, przeakcentowanie zewnętrznych praktyk pobożnościowych, poszukiwanie coraz to nowych modlitw, formuł, litanii, nowenn itp. oznacza nie tyle rozwój i postęp na drodze życia duchowego, co raczej pewien zanik zmysłu moralnego, zagubienie duchowe, „odejście od centrum”, czyli od tajemnicy paschalnej Chrystusa (Perszon 2019, 140).

Dzisiaj, w kontekście różnorodnych spotkań charyzmatycznych i ewangelizacyjnych, zainteresowanie doświadczeniami nadzwyczajnymi przeżywa wyraźny renesans, w wielu ludziach pojawił się jakiś wewnętrzny głód nadzwyczajności, niezwykłości i sensacji. Ten głód sprawia, że pewna grupa osób tzw. *pielgrzymi miracularni*, wyszukują coraz to nowe miejsca, spotkania i osoby, aby tylko zaspokoić swoją ciekawość, i potrzebę doświadczeń ponadnaturalnych. Niepokojące jest przy tym to, że wiele z tych osób nie potrafi dostrzec niezwykłości w Sakramentach Świętych, zwłaszcza w niedzielnej Eucharystii sprawowanej w swoim kościele parafialnym (Plata 2017, 268-269).

Zatem głód cudowności, zarówno w obrębie religii, jak i poza nią, jest współcześnie ogromny. Zauważa się, że zjawiska, które mają znamiona nadzwyczajności i które w opinii naocznych świadków przekraczają prawa natury, przyciągają uwagę tłumów i skupiają zainteresowanie mediów (Plata 2017, 267). Dzieje się tak ponieważ wiadomość o objawieniach i przesłaniach, szybciej niż w przeszłości, dzięki komunikacji elektronicznej, rozchodzi się wśród wiernych². Treść orędzi, przesłań, prorocत्व, nadzwyczajnych fenomenów są bardzo szybko rejestrowane, udostępniane w mediach społecznościowych i jednocześnie nagłaśniane. Toteż fascynują, wywołują zaciekawienie i przykuwają uwagę milionów osób (Kongregacja Nauki Wiary 1978). Tymczasem Bóg nie po to interweniuje w ludzki świat, by powodować sensację. On nie chce mieć egzaltowanych widzów swoich dzieł, ale raczej pragnie głęboko wierzących sług, którzy dają wyraz swojej wierze przez posłuszeństwo Bożej woli, przez uznawanie autorytetu Kościoła, którego głową jest Chrystus oraz przez praktykę miłości na co dzień (Sławiński 2012, 6). Dlatego obfitość tych wszystkich nadzwyczajnych fenomenów, mistycznych wizji, orędzi, zjawień i niewytłumaczalnych zjawisk, które zwykło się nazywać „objawieniami prywatnymi” domaga się jasnego stanowiska Kościoła i konkretnych kryteriów rozeznawania, i porządkowania w odniesieniu do tego typu spraw.

3. Podstawowe kryteria weryfikacji objawień prywatnych – zgodność z Objawieniem i moralnością chrześcijańską

Teologia katolicka wypracowała pewne kryteria, aby można było zweryfikować domniemane objawienia prywatne i przesłania, czyli znaki, które mogą

² 17 maja 2023 roku wiadomość o zjawisku na drzewie, w Parczewie w przeciągu kilkunastu godzin była opisywana i relacjonowana przez większość portali internetowych, katolickich i świeckich w Polsce i tytułowana stwierdzeniami, budzącymi ciekawość i zainteresowanie: Portal Misyjne.pl – „Objawienia w Parczewie?”; Portal Aleteia.pl – „Objawienie w Parczewie – czy to rzeczywiście cud?”; Portal Wp.pl – „Cud w Parczewie. Jest oficjalne stanowisko kurii”; Portal Interia.pl – „Matka Boska objawiła się w Parczewie. Ludzie modlą się przed drzewem”.

pomóc w tym, aby odróżnić objawienia autentyczne od pozornych i fałszywych oraz pozwolić wskazać na ich wiarygodność. Mają one charakter orientacyjny, ale nie bezwzględny. Ich zastosowanie może pomóc pasterzom Kościoła, teologom, ekspertom, a także zwykłym wiernym, aby we właściwy sposób rozróżnić Słowo Boże i objawienia prywatne i nadać im właściwą wartość (Kongregacja Nauki Wiary 1978)³.

W kontekście Objawienia Bożego i moralności chrześcijańskiej – od strony negatywnej – za prawdziwe nie mogą być uznane te objawienia prywatne, które zawierają treści sprzeczne ze zdrowym rozsądkiem człowieka i jego naturalnym poznaniem. Kongregacja Nauki Wiary zwraca uwagę, iż fenomeny, które doktrynalnie stoją w sprzeczności do depozytu wiary, zawartego w Piśmie Świętym i Tradycji Kościoła lub jeśli w jakikolwiek sposób ten depozyt wypaczają, nie mogą być uznane za autentyczne (Kongregacja Nauki Wiary 1978).

Marian Rusecki wyjaśnia, że sprzeczność do depozytu wiary może dotyczyć prawd wiary (np. kwestionowanie bóstwa Jezusa Chrystusa) lub obyczajów, np. poprzez pochwalanie, lub polecanie czynów moralnie złych, niegodziwych i sprzecznych ze zdrową nauką chrześcijańską. Nie można zatem przyjąć jako prawdziwych orędzi, które zachęcają do uprawiania magii, które przeakcentowują rytuał lub wiążą swoją skuteczność z koniecznością przekazywania innym jakiejś czynności (np. popularne w mediach społecznościowych tzw. „łańcuszki”). Za fałszywe należy także uznać orędzia, pochwalające zło i grzech (Rusecki 2002, 855-856). Podobna ocena dotyczy także treści, które w swoim przekazie mają rzekome terminy końca świata (Potoczny 2018, 335). Nie mogą być uznane za wiarygodne również takie orędzia, które dotyczą czysto świeckich obszarów, przekazujące treści społeczne, militarne, polityczne czy też obyczajowe, a także takie, które rozstrzygają dyskusyjne kwestie teologiczne (Rusecki 2002, 855-856). Warto zaznaczyć, że przy ocenie wiarygodności rzekomych objawień prywatnych, każde nawet najmniejsze odchylenie od prawowiernego nauczania Kościoła, jest przesłanką do odrzucenia ich nadprzyrodzoności (Potoczny 2018, 336).

Natomiast od strony pozytywnej podstawowym kryterium wskazującym wiarygodność objawienia prywatnego jest jego chrystocentryzm, bowiem objawienie prywatne jest rozważane w teologii zawsze w relacji do Objawienia Bożego, którego pełnia dokonała się w Jezusie Chrystusie. Ponadto wspomaga wiarę i jest wiarygodne przez to, że ukierunkowuje na jedyne Objawienie publiczne. Zgodność objawienia prywatnego z Objawieniem publicznym nie zawsze wyraża się w dosłownym powtarzaniu prawd wiary Kościoła kato-

³ Zastosowanie tych kryteriów pozwoliło rozeznaczyć i uznać niektóre objawienia prywatne. I tak Kościół uznał za autentyczne objawienia Maryjne w Fatimie, La Salette, Guadelupe, zaś negatywnie ocenił objawienia (np. w Garabandal). Są także miejsca, co do których wciąż nie ma jednoznacznego stanowiska Kościoła, jak np. Medziugorie.

lickiego. Czasem stanowi ono pomoc w lepszym ich zrozumieniu, ponieważ autentyczne objawienie prywatne pełni rolę pomocniczą w pełniejszym wyjaśnianiu tego, co już jest zawarte w depozycie wiary (Dola 2003, 18).

Kościelna aprobata objawienia prywatnego, sprowadza się do orzeczenia, że „dane przesłanie nie zawiera treści sprzecznych z wiarą i dobrymi obyczajami, wolno je ogłosić, a wierni mogą przyjąć je w roztrotny sposób” (Rusecki 2002, 856). Marian Rusecki wskazuje, że objawienie prywatne może wielorako przyczyniać się do duchowego rozwoju wiernych, stanowiąc przyczynek do pogłębiania istniejących już form pobożności, odsłaniania nowych jej aspektów lub powstania całkowicie nowych form pobożności. Ponadto może pomagać w lepszym rozumieniu Ewangelii i przyczyniać się, aby w obecnej epoce była ona przeżywana jako żywe Słowo, którego nie należy lekceważyć (Rusecki 2002, 855-857). Zatem objawień prywatnych nie należy umniejszać, jednak trzeba wyraźnie zaznaczyć, że nie mamy obowiązku, aby je przyjmować, ponieważ są one tylko pomocą, którą otrzymujemy od Boga w celu rozwijania cnót: wiary, nadziei i miłości. Cnoty są bowiem dla każdego chrześcijanina niezmienną drogą do zbawienia (Kongregacja Nauki Wiary 2000).

Zatem pierwszym i podstawowym kryterium wiarygodności badanego objawienia prywatnego, jest jego zgodność z Objawieniem Bożym, drugim, równie ważnym kryterium, jest zgodność z moralnością chrześcijańską. Dopiero po stwierdzeniu tej podwójnej zgodności można przystąpić do dalszej analizy w celu ich zatwierdzenia przez Kościół (Pawluk 1977, 84-85). Tak było w przypadku objawień w La Salette (1846 r.), w Lourdes (1858 r.), w Fatimie (1917 r.), a także w sprawie objawień Siostry Faustyny (1931 r.)⁴.

⁴ Można przypuszczać, że te kryteria były pomocą dla ks. Michała Sopoćki w rozeznawaniu objawień prywatnych siostry Faustyny. Dlatego zagłębiając się w ich treść, od początku rozróżniał to, co dotyczyło objawień danych św. siostrze Faustynie, od tego co miało źródło w Piśmie Świętym i przemawiało za szerzeniem kultu miłosierdzia Bożego. W pierwszej drukowanej publikacji o miłosierdziu Bożym, która była Jego autorstwa zapisał: „Z pośród wielu przymiotów Bożych, o których nam mówi Pismo Święte, miłosierdzie Boże jest dla nas najbardziej zachwycającym przymiotem: przenika ono do głębi duszy największego grzesznika zarówno jak i pociąga najdoskonalszych świętych” (Sopoćko 1936, 3). Zakorzenie w Piśmie Świętym i nauczaniu Magisterium było podstawą, dającą mu pewność, że mimo nawet negatywnego orzeczenia Kościoła o objawieniach prywatnych danych siostrze Faustynie, „miłosierdzie Boże było, jest i będzie jedyną nadzieją ludzkości” dlatego kult miłosierdzia powinien być uznany. Treść orędzi przekazanych przez siostrę Faustynę było jedynie inspiracją, przywołaniem i przypomnieniem już istniejącej prawdy o Bożym miłosierdziu, po to, aby ją na nowo odczytać. Celem tych objawień było także odnowienie i ożywienie istniejącego, choć jakby zapomnianego w Kościele życiodajnego kultu (Sopoćko 1936, 3).

4. Wpływ objawień prywatnych na określanie zachowań moralnych

Znaczenie objawień prywatnych dla moralności chrześcijańskiej, zasadniczo różni się od znaczenia jedynego Objawienia publicznego, które wymaga z naszej strony przyjęcia go w posłuszeństwie wiary (Benedykt XVI 2010, 14) i zastosowania w życiu, gdyż jest źródłem dla tzw. moralności objawionej. Poprzez Pismo Święte, jak czytamy w *Verbum Domini* „ludzkimi słowami i za pośrednictwem żywej wspólnoty Kościoła przemawia do nas sam Bóg” (Sobór Watykański II 1965b, 14), który przez swoje Objawienie „w nadmiarze swej miłości zwraca się do ludzi jak do przyjaciół i obcuje z nimi, by ich zaprosić do wspólnoty z sobą i przyjąć ich do niej” (Sobór Watykański II 1965b, 2; Katechizm Kościoła Katolickiego 1992, 142). Dlatego objawienia prywatne dane przez Boga niektórym ludziom w naszych czasach, nie wnoszą nic nowego do Objawienia Bożego, które jest zawarte i przekazywane w Piśmie Świętym i Tradycji Kościoła. Ich zadaniem nie jest „ulepszanie”, czy „uzupełnianie” ostatecznego Objawienia i moralności objawionej. Natomiast pełnią wobec nich rolę pomocniczą i służebną. Są udzielane pojedynczym osobom lub grupom osób, aby całemu Kościołowi lub lokalnym wspólnotom albo też określonym grupom przypomnieć mocniej prawdę, która już jest obecna w Piśmie Świętym i żywej Tradycji Kościoła (Katechizm Kościoła Katolickiego 1992, 67).

Zatem objawienia prywatne nie są środkami koniecznymi do zjednoczenia z Bogiem, ale mogą pomóc chrześcijaninowi pełniej przeżywać Objawienie Boże (Katechizm Kościoła Katolickiego 1992, 67). Bowiern jak pouczył św. Jan od Krzyża, aby naprawdę odnaleźć Boga nie wystarczy opierać się na pomocy innych, ale trzeba jednocześnie podejmować osobisty wysiłek i pracę. Ponieważ według tego mistyka „jeden czyn, jeden spełniony akt woli, pochodzący z miłości, ma więcej wartości przed Bogiem niż wszystkie wizje i objawienia, dlatego wiele dusz nieobdarowanych tymi łaskami może stać na wyższym poziomie duchowym niż te, które były nimi szczerze obdarzone” (Jan od Krzyża 2001, 228). Niemniej jednak w nauczaniu Kościoła, dotyczącym objawień prywatnych, można dostrzec kilka aspektów, które wskazują na ich znaczący oraz pozytywny wpływ na określanie zachowań moralnych.

4.1. Umocnienie więzi z Bogiem

Głównym i pierwszorzędnym celem objawień prywatnych, który wskazuje na ich zasadnicze znaczenie dla moralności chrześcijańskiej jest to, że „ukierunkowują na pełnię Objawienia Chrystusowego i aktualizują je w historii, budzą nim większe zainteresowanie oraz przyczyniają się do skuteczniejszego

realizowania zbawczego planu Boga” (Rusecki 2002, 855). Odpowiedzią na Objawienie Boże jest najpierw wiara, która powinna być żywa przez uczynki, bo wtedy dopiero wyraża autentyczne zaangażowanie wewnętrzne. Chodzi zatem nie tylko o akceptację umysłową prawd objawionych przez Boga, ale o przyłgnięcie osoby ludzkiej do objawiającego się Boga, przez pośrednictwo Chrystusa, nauczyciela i mistrza naszej wiary. W ten sposób wiara staje się osobowym darem z siebie dla Boga i zaczątkowym wejściem do życia wiecznego z Nim (Witek 1983, 376).

Papież Benedykt XVI w adhortacji *Verbum Domini* zwrócił uwagę, że objawienia prywatne wspomagają wiarę i są wiarygodne właśnie przez to, że odsyłają do jedynego Objawienia publicznego (Benedykt XVI 2010, 14). Zatem mogą pomagać człowiekowi w budowaniu więzi z Bogiem, odsyłając i prowadząc do Chrystusa Ewangelii, który jako odwieczne Słowo „zamieszkał wśród ludzi i opowiedział im tajemnice Boże” (Sobór Watykański II 1965b, 4).

Jezus jest z nami w Kościele jako żywy i działający Bóg, aby nas wyprowadzić ze śmierci do życia wiecznego. Na tej drodze, objawienia prywatne muszą być – zdaniem papieża Benedykta XVI – „pokarmem dla wiary, nadziei i miłości, które są dla każdego niezmienną drogą zbawienia” (Benedykt XVI 2010, 14). Podkreślenie znaczenia objawień prywatnych dla wzrostu w cnotach teologicznych ukazuje, że mają one wpływ na chrześcijańskie postawy teotropiczne, które są duszą prawdziwego kultu Bożego i streszczeniem egzystencji chrześcijańskiej, polegającej na tym, aby oddawać Bogu cześć przez moralne życie: wiarą, nadzieją i miłością (Witek 1983, 376).

4.2. Wezwanie do nawrócenia i pokuty

Objawienia prywatne często zawierają wezwanie do nawrócenia, odmiany życia, pokuty i powrotu na dobrą drogę (Kongregacja Nauki Wiary 2000). W ten sposób Pan Bóg szanując wolność, niekiedy dostarcza ludziom bodźców, aby podjęli w jakiejś konkretnej sytuacji pewne pozytywne, a nawet konieczne działania (Pawluk 1977, 77-78). Tą sytuacją konkretną może być życie w grzechu indywidualnym poszczególnych osób oraz trwanie w błędnych naukach całych narodów (Kongregacja Nauki Wiary 2000).

Dlatego objawienia prywatne, fakt ich zaistnienia w określonym miejscu i czasie, ale nade wszystko treść orędzi, mogą się przyczynić do zmiany życiowych postaw, korygowania błędów i poprawy życia moralnego zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym. Człowiek postawiony w obliczu Boga żywego, dzięki przekazom wzywającym do nawrócenia i pokuty, może zostać oświecony nowym światłem wiary i nie tylko poznać Jego świętość, ale także może lepiej poznać zło grzechu i własnego postępowania

(Witek 1983, 303). Doświadczenie miłosiernej miłości Bożej, a także troskliwej opieki Matki Jezusa poprzez objawienia i nadzwyczajne znaki, które towarzyszą historii świata, nie tylko zdumiewają wierzących i niewierzących (Kongregacja Nauki Wiary 2000), ale mogą wpłynąć na zmianę ich postawy moralnej i zmotywować do pokuty, nawrócenia oraz wejścia na drogę postępowania w zgodzie z Bożymi przykazaniami.

4.3. *Pouczenie i przypomnienie o konkretnych wartościach i aspektach moralności*

Badacze, zajmujący się zagadnieniem objawień prywatnych, wskazują na ich pozytywny aspekt dla aktualizacji i przypomnienia zbawczej woli Boga w konkretnych i historycznych uwarunkowaniach (Ciereszko 2013, 127). Dzięki objawieniom prywatnym niektóre treści, zawarte w depozycie wiary, mogą zostać w danym miejscu i czasie zaktualizowane oraz wyeksponowane (Pindel 1998, 81). Nie są twierdzeniami nowymi, jednak mogą pomóc w lepszym zrozumieniu i odkrywaniu różnych aspektów Ewangelii (Seweryniak 2001, 103), w przypomnieniu znanych prawd wiary, które należałoby odczytać w nowym kontekście historycznym, duszpasterskim, społecznym i religijnym (Ciereszko 2013, 127).

Zatem mogą dostarczać wsparcia moralnego w trudnych sytuacjach życiowych, dawać poczucie nadziei i otuchy do podjęcia właściwych decyzji moralnych i przezwyciężenia trudności. Taką wymowę miały np. orędzia z Fatimy, których „nagłące wezwanie do nawrócenia i pokuty wprowadza nas w istocie w samo serce Ewangelii” (Kongregacja Nauki Wiary 2000). W objawieniach fatimskich Matka Boża przypomniała m.in. prawdę o istnieniu czyśćca i piekła, czyli o tych rzeczywistościach, które współczesna mentalność, prześlągnięta duchem racjonalizmu, stara się odrzucać i o nich nie wspominać (Kongregacja Nauki Wiary 2000). Ponadto ich treść zwraca uwagę na aspekt odpowiedzialności człowieka za swoje życie i przyszłość świata, bowiem „działanie Boga, Pana dziejów, i współodpowiedzialność człowieka, przeżywającego swoją wolność jako dramat i owocny dar, to dwa filary, na których wznosi się historia ludzkości” (Kongregacja Nauki Wiary 2000).

4.4. *Wzmocnienie życia duchowego i moralnego*

Na duchowość człowieka składa się to co odróżnia go od zwierząt i roślin, a więc intelektualne i wolitywne życie człowieka razem z właściwymi im zaletami moralnymi, jakie mają kierować ich działalnością (Witek 1983, 267).

Dzięki procesom intelektualnym poznawania, planowania, rozumowania, decydowania itp. oraz dzięki procesom wykonawczym, w które zaangażowana jest głównie świadoma wola ludzka (Witek 1983, 269), człowiek może w dużej mierze przyczynić się, aby rodzina ludzka wzrastała „ku wyższym przesłankom prawdy, dobra i piękna oraz osądu wszelkiej wartości, i aby doznawała jaśniejszego oświecenia przez przedziwną Mądrość, która od wieków z Bogiem przebywała” (Sobór Watykański II 1965c, 57).

W tym kontekście można zauważyć, że objawienia prywatne, zarówno w życiu duchowym, jak i moralnym, poszczególnych chrześcijan mogą mieć dość dużą wartość praktyczną. Przede wszystkim mogą się przyczyniać do umocnienia życia duchowego osoby, która ich doznaje dzięki Bożej łasce. Święty Jan od Krzyża zauważył, że są one „środkiem i okazją do postępu i przez nie Bóg podnosi dusze” (Jan od Krzyża 2001, 228).

Mogą zatem stanowić źródło siły do duchowego rozwoju i praktykowania moralności w codziennym życiu oraz realizacji powołania. Bowiem jak zauważa Alicja Sakaguchi „człowiek może mieć udział w czymś, co przekracza jego normalną kondycję, jest wyższe niż on sam i jego doraźne cele” (Sakaguchi 2013, 59). Zdaniem badaczki takie doświadczenie może prowadzić do pogłębionego poznania i rozumienia rzeczywistości. Może uzdalniać do tego, aby wyjść ze starych struktur społecznych, zastałych schematów myślenia i postępowania oraz poza szeroko rozumianą kulturę (Sakaguchi 2013, 59). Jednak człowiek, który przeżył doświadczenie mistyczne, „potrafił je sobie przyswoić i na nie odpowiedzieć, jest głęboko przeświadczony, że jest ono najdonioślejszym wydarzeniem w jego życiu i ma znaczenie dla biegu historii. Jest to religijność w najintymniejszej, najgłębszej i najwyższej formie” (Sakaguchi 2013, 59). Takie doświadczenia, w których człowiek może mieć udział, poprzez wizje lub głębokie przeżycia religijne, mogą pomóc w tym, aby odkryć nowe powołanie lub charyzmat. Jednak, jak przypomniał Benedykt XVI w *Verbum Domini*, jest to zawsze tylko pomoc, którą człowiek otrzymuje od Pana Boga i nie ma żadnego obowiązku, aby musiał z niej skorzystać (Benedykt XVI 2010, 14).

4.5. Ożywienie pobożności

Objawienia prywatne mają wymiar indywidualny i mogą głęboko oddziaływać na widzących oraz na tych, którzy przyjmują treść orędzi, ale też mogą mieć wartość ponadindywidualną, i przyczynić się do odnowienia ducha pobożności chrześcijańskiej⁵. Jest ona specyficzną moralnością religijną, która

⁵ Przykładem mogą być objawienia w Gietrzwałdzie, które trwały od 27 czerwca do 16 września 1877 roku. Tamtejsze wydarzenia wyraźnie przyczyniły się do wzrostu pobożności, zwłaszcza

obejmuje różnorodne formy czci Bożej, zwłaszcza poprzez sakramenty i zobowiązania jakie one przynoszą (Witek 1983, 366-367). Wynika to z łaski chrztu, przez który wierni „wcieleni do Kościoła, dzięki otrzymanemu znamieniu, przeznaczeni są do uczestnictwa w kulcie religii chrześcijańskiej i odrodzeni jako synowie Boży, zobowiązani są wyznawać przed ludźmi wiarę, jaką otrzymali od Boga za pośrednictwem Kościoła” (Sobór Watykański II 1964b, 11).

Gdy więc w związku z objawieniami prywatnymi rozwija się życie religijne i modlitewne, a poprzez sprawowanie sakramentów świętych, zwłaszcza sakramentu pokuty oraz Eucharystii, dokonuje się rzeczywiste uświęcenie wiernych i umacnia się ich wiara, to można przyjąć, że dane objawienie jest autentyczne. Ponadto, gdy owoce objawień prywatnych są trwałe i przez lata się spełniają, to jeszcze bardziej wzmacniają ich wiarygodność (Ciereszko 2013, 130). Dlatego można zgodzić się z Henrykiem Ciereszko, że objawienia prywatne „służą ubogaceniu i zdynamizowaniu życia Kościoła” (Ciereszko 2013, 128), bowiem Duch Boży daje poprzez te przekazy nowy impuls dla życia Kościoła, który nie może być łatwo wydedukowany przez teologów z depozytu wiary (Rusecki 2002, 855).

4.6. Inspirowanie kultu Bożego

Objawienia prywatne, mogą być inspiracją dla kultu religijnego w Kościele, „wnieść nowe aspekty, przyczynić się do powstania nowych form pobożności lub do pogłębienia już istniejących” (Benedykt XVI 2010, 14). Niektóre modlitwy i nabożeństwa np. modlitwa różańcowa, która jest owocem objawienia się Matki Bożej św. Dominikowi w XII wieku lub Koronka do Miłosierdzia Bożego, podyktowana św. siostrze Faustynie, zostały przyjęte jako stałe praktyki w Kościele i dla wielu chrześcijan są sposobem prowadzenia życia modlitewnego.

Ponadto uznane przez Kościół objawienia prywatne prowadzą niekiedy do powstawania nowych miejsc kultu, takich jak sanktuaria czy kaplice np. Sanktuarium Matki Bożej w Fatimie lub w Lourdes. Za aprobatą kompetentnej władzy kościelnej stały się one miejscami modlitwy i celem pielgrzymek

do rozpowszechnienia praktyki odmawiania różańca. W gietrzwałdzkim kościele utrwalił się zwyczaj odmawiania różańca trzy razy dziennie, zaś w całej okolicy modlitwa różańcowa przeżywała wyraźne odnowienie. Ponadto rozwinęły się i prężnie zaczęły działać towarzystwa trzeźwościowe. Ksiądz Augustyn Weichsel – proboszcz parafii, po pięciu latach stwierdził: „Nie tylko sama moja parafia, ale także cała okolica stała się pobożniejsza po objawieniach. Tego dowodzi wspólne odmawianie różańca świętego po wszystkich domach, rozszerzenie się Towarzystwa Wstrzemięźliwości, wstąpienie do klasztorów bardzo wielu osób, punktualniejsze uczęszczanie do kościoła i w ogóle całe życie katolickie. Dobre skutki objawień rozpowszechniły się wszędzie, przeniknęły także do Polskiego Królestwa Kongresowego i Rosji, co potwierdzili nawet wrogowie” (Obłąk 1957, 58-59).

oraz wycieczek ludzi wierzących i niewierzących. Chrześcijanie odwiedzają te miejsca, aby oddać cześć Bogu, kontemplować objawienie oraz modlić się wspólnotowo i osobiście z wiarą, że sanktuaria to miejsca święte, szczególnej obecności Pana Boga oraz przestrzeń dla wiernych Kościoła, którzy chcą pielgrzymować i czynić pokutę (Kodeks Prawa Kanonicznego 1984, 1230-1234).

Należy także zauważyć, że objawienia prywatne mają także wpływ na życie liturgiczne Kościoła i przyczyniają się do powstania nowych uroczystości, świąt i wspomnień. Przykładem tego mogą być np. święta Bożego Ciała i Najświętszego Serca Pana Jezusa (Kongregacja Nauki Wiary 2000). Ścisły związek objawień prywatnych z życiem liturgicznym Kościoła pozwala na sformułowanie wniosku, że w relacji między liturgią, a pobożnością ludową odzwierciedla się relacja między Objawieniem Bożym, a objawieniami prywatnymi (Kongregacja Nauki Wiary 2000).

4.7. Ewangelizowanie świata

Dobra religijne są najwyższymi wartościami duchowymi, jakie ludzkość przeżywa w ciągu swojej historii. Dlatego łączą one tych, którzy jednakowo je doznają. Taka łączność wiernych w tej samej prawdzie i łasce, oparta na fundamencie apostołów z Chrystusem jako Głową mistycznego organizmu chrześcijan, tworzy Kościół powszechny, jako drogę i przewodnika w zbawieniu ludzkości (Witek 1983, 348). W tym kontekście objawienia prywatne mogą być wezwaniem dla wszystkich chrześcijan, aby poprzez dawanie świadectwa Chrystusowej Ewangelii, wskazywać współczesnemu światu drogę duchowego i moralnego przygotowania na czasy eschatyczne, w których dokona się ostateczne zwieńczenie historii zbawienia (Sobór Watykański II 1965b, 4).

Natomiast dla świeckich oraz duchownych kaznodziejów i ewangelizatorów, objawienia prywatne mogą być pomocą w posłudze przepowiadania (Sławiński 2012, 10-11). Należy jednak pamiętać, że treść objawień prywatnych jest zazwyczaj bardzo fragmentaryczna i nie przedstawia całego depozytu powierzonego przez Boga Kościołowi. Dlatego potrzeba dużego dystansu oraz ostrożności wobec tekstów, które wchodzą w zakres objawień prywatnych (Bardski 2012, 35-40). Należy je traktować jako pomoc ewangelizacyjną, bowiem fragmentu doktryny nie można przedstawiać ani eksponować tak, jakby była całością. Gdy jakieś objawienie prywatne związane jest z wezwaniem do nawrócenia i zmiany postawy moralnej, to również te treści należy traktować jako fragment moralnego nauczania Kościoła i nadawać im odpowiednie proporcje i rangę, jaką zajmują w hierarchii ważności (Sławiński 2012, 12). Na tę kwestię zwrócili uwagę ojcowie Soboru Watykańskiego II w Dekrecie o ekumenizmie, przypominając „o istnieniu porządku, czy «hierarchii» prawd

w nauce katolickiej, ponieważ różne jest ich powiązanie z zasadniczymi podstawami wiary chrześcijańskiej” (Sobór Watykański II 1964a, 11).

Zatem treści przekazywane w objawieniach prywatnych mogą być wykorzystywane w przepowiadaniu kościelnym zwłaszcza dla przekazu nauki dotyczącej moralności. Jednak zawsze z uwzględnieniem hierarchii prawd i przy zachowaniu odpowiednich proporcji, „pamiętając, że podstawowym źródłem przepowiadania kościelnego jest orędzie zbawcze, zawarte w tekstach Pisma Świętego, w misteriach celebrowanych przez Kościół w roku liturgicznym, a także w Tradycji i dokumentach Urzędu Nauczycielskiego Kościoła” (Sławiński 2012, 11).

Zakończenie

Kwestia objawień prywatnych oraz ich znaczenie dla moralności chrześcijańskiej nie jest sprawą marginalną i przenika wiele płaszczyzn duszpasterskiej misji Kościoła. Jednak chociaż Kościół przyjmuje możliwość dokonywania się objawień prywatnych to jednak nie nakłada na wiernych ścisłego obowiązku wierzenia w nie, gdyż i bez nich można się uświęcać, żyć moralnie, kroczyć do zbawienia drogą wiary, nadziei i miłości (Benedykt XVI 2010, 14). Niemniej jednak traktując z należytą ostrożnością wszystkie relacje o prywatnych objawieniach, warto zauważyć dobroć Boga, który na różne sposoby pragnie przemawiać do każdego ze swoich dzieci, aby pokierować naszym moralnym postępowaniem ku większej doskonałości. Dlatego nie należy lekceważyć rzeczywistych objawień prywatnych, ale trzeba je brać pod uwagę jako konkretny wyraz woli Bożej w danym momencie historycznym (Katechizm Kościoła Katolickiego 1992, 67).

Pogoń za cudownością, bezkrytyczność i łatwowierność na wieść o rzekomych objawieniach prywatnych, przecenianie ich roli dla moralności, czy też fanatyzm w podejściu do rzekomych objawień prywatnych, domaga się pogłębionej refleksji, aby ustrzec wiernych przed magicznym traktowaniem tego typu zjawisk i przed poszukiwaniem takich, które mogą być tylko magiczną imitacją prawdziwych objawień. Dlatego, aby były właściwie odczytywane, kształtując i wpływając na postawy moralne współczesnego człowieka, potrzeba poświęcić tym zagadnieniom nieco więcej czasu, zwłaszcza podczas katechezy i posługi Słowa Bożego na ambonie.

Prawdziwym wyzwaniem dla współczesnego Kościoła, a szczególnie dla duszpasterzy, jest to, aby wprowadzać wiernych we właściwe rozumienie chrześcijańskiej koncepcji objawień prywatnych w relacji do Objawienia Bożego. Bowiem, tylko patrzenie na tego typu fenomeny w optyce Objawienia Bożego i perspektywie moralności chrześcijańskiej, która ma swoje źródło

w Piśmie Świętym i Tradycji Kościoła, jest gwarantem właściwego rozeznania, zweryfikowania oraz zastosowania treści objawień prywatnych w życiu moralnym wiernych oraz dla ich dobra duchowego.

BIBLIOGRAFIA

- Bardski, Krzysztof. 2012. „Hermeneutyka tekstów wchodzących w zakres tzw. objawień prywatnych i jej pastoralne implikacje”. W: *Będziecie moimi świadkami: księga pamiątkowa dla księdza Józefa Kozry, Profesora Uniwersytetu Śląskiego w 65. rocznicę urodzin*, red. Maciej Basiuk i Artur Malina, 35-40. Warszawa: Stowarzyszenie Bibliistów Polskich.
- Benedykt XVI. 2010. *Posynodalna adhortacja apostolska „Verbum Domini”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana.
- Ciereszko, Henryk. 2013. „Objawienia prywatne jako wyzwanie duszpasterskie”. *Rocznik Teologii Katolickiej*, 12(2): 125-139.
- Dola, Tadeusz. 2003. „Bóg poszukujący – Bóg poszukiwany. Objawienia prywatne”. W: *Szukanie Boga*, red. Marcin Worbs, 11-19. Opole: Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego.
- Jaką wartość mają objawienia prywatne?* Dostęp: 05.07.2023. <https://www.niedziela.pl/artykul/78629/nd/Jaka-wartosc-maja-objawienia-prywatne>.
- Jan od Krzyża. 2001. *Droga na górę Karmel*, tłum. Bernard Smyrak. Kraków: Wydawnictwo Karmelitów Bosych.
- Jan Paweł II. 1993. *Encyklika „Veritatis splendor”*. Watykan: Libreria Editrice Vaticana.
- Katechizm Kościoła Katolickiego*. 2002. Poznań: Wydawnictwo Pallottinum.
- Kodeks Prawa Kanonicznego*. 1984. Poznań: Wydawnictwo Pallottinum.
- Konferencja Episkopatu Polski. 2012. *List Episkopatu na niedzielę biblijną 22.04.2012 roku*. Dostęp: 05.07.2023. https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WE/kep/biblijna_14032012.html.
- Kongregacja Nauki Wiary. 1978. *Normy postępowania w rozeznawaniu domniemyanych objawień i przesłań*. Dostęp: 05.07.2023. https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/kdwiary/normyobjawien_14122011.
- Kongregacja Nauki Wiary. 1990. *Instrukcja o powołaniu teologa w Kościele „Donum veritatis”*. Dostęp: 05.07.2023. https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/kdwiary/zbior/t_2_25.
- Kongregacja Nauki Wiary. 2000. *Orędzie fatimskie*. Dostęp: 05.07.2023. https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20000626_message-fatima_pl.html.
- Nagórny, Janusz. 2014. „Natura teologii moralnej”. W: *Teologia moralna – wokół odnowy po Soborze Watykańskim II*, red. Krzysztof Jeżyna i Jerzy Gocko, 88-119. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Obląg, Jan, Władysław. 1957. „Pani Ziemi Warmińskiej”. *Ateneum Kapłańskie*, 54: 47-61.
- Olejniak, Stanisław. 1988. *Dar. Wezwanie. Odpowiedź. Teologia moralna. T. I: Wprowadzenie i idea wiodąca*. Warszawa: Drukarnia Wydawnicza w Krakowie.
- Papieska Komisja Biblijna. 2009. *Biblia a moralność. Biblijne korzenie postępowania chrześcijańskiego*. Kielce: Instytut Teologii Biblijnej „Verbum”.
- Pawłuk, Tadeusz. 1977. „Stosunek Kościoła do objawień prywatnych ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń gietrzwałdzkich”. *Studia Warmińskie*, 14: 75-107.
- Perszon, Jan. 2019. „Trudności eklezjalnej recepcji objawień prywatnych”. *Studia Koszalińsko-Kolbrzeskie*, 26: 133-164.
- Pindel, Roman. 1998. *Proroctwa nie lekceważcie, wszystko badajcie. Objawienia prywatne w świetle Słowa Bożego*. Kraków: Wydawnictwo M.
- Plata, Łukasz. 2017. „Problematyka wiary w cuda w życiu współczesnego chrześcijanina”. *Studia Bydgoskie*, 11: 263-278.

- Potoczny, Mateusz. 2018. „Objawienia prywatne: ich rola w życiu Kościoła i proces teologicznej weryfikacji”. *Studia Wrocławskie*, 20: 325-346.
- Ratzinger, Joseph. 2002. „Komentarz teologiczny”. W: *Wspomnienia S. Łucji z Fatimy*, red. Ludwik Kondor, 230-243. Fatima: Secretariado Dos Pastorinhos.
- Rusecki, Marian. 1995. „Stosunek Kościoła do objawień «prywatnych»”. *Biuletyn KAI*, 15: 21.
- Rusecki, Marian. 2002. „Objawienia prywatne”. W: *Leksykon teologii fundamentalnej*, red. Marian Rusecki, 853-854. Lublin-Kraków: Wydawnictwo M.
- Sakaguchi, Alicja. 2013. „Poznanie poza językiem. Przypadek religijnego doświadczenia mistycznego a jego wysłowienie”. *Poznańskie Studia Polonistyczne*, 20: 55-74.
- Seweryniak, Henryk. 2001. *Świadectwo i sens. Teologia fundamentalna*. Płock: Płocki Instytut Wydawniczy.
- Sławiński, Henryk. 2012. „Prywatne objawienia w kościelnym przepowiadaniu”. *Ateneum kapłańskie*, 158: 7-25.
- Sobór Watykański II. 1964a. *Dekret o ekumenizmie „Unitatis redintegratio”*.
- Sobór Watykański II. 1964b. *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*.
- Sobór Watykański II. 1965a. *Dekret o formacji kapłańskiej „Optatam totius”*.
- Sobór Watykański II. 1965b. *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym „Dei Verbum”*.
- Sobór Watykański II. 1965c. *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym „Gaudium et spes”*.
- Sopoćko, Michał. 1936. *Miłosierdzie Boże. Studium teologiczno-praktyczne*. Wilno.
- Witczyk, Henryk. 2009. „Biblia a moralność chrześcijańska”. *Studia Nauk Teologicznych*, 4: 89-99.
- Witek, Stanisław. 1983. *Chrześcijańska wizja moralności*. Poznań: Księgarnia św. Wojciecha.

ŁUKASZ PLATA – kapłan diecezji tarnowskiej, rekolekcjonista, absolwent UPJP II – Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie (2011), licencjat z teologii na tym wydziale (2016). W 2019 roku uzyskał stopień doktora nauk teologicznych w zakresie teologii moralnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Absolwent poddyplomowych studiów „Szkoła Formatorów” przy Ignatianum w Krakowie. Od 2016 roku członek Stowarzyszenia Teologów Moralistów, od 2022 roku adiunkt w Katedrze Teologii Moralnej Fundamentalnej i Ekumenicznej KUL. Pomysłodawca i koordynator projektu www.Ewangelibus.pl. Główne kierunki badań: formacja kandydatów do kapłaństwa, dojrzałość uczuciowa, problematyka cudu, Nowa Ewangelizacja, Katolicka Odnowa Charyzmatyczna.